

μάθημα

μάθημα, το, ουσ. [<αρχ. μάθημα], το μάθημα· η εμπειρία που αποκτιέται από κάποιο πάθημα: «αφού κατάλαβες τι σημαίνει σπασμένο πόδι, θα σου γίνει μάθημα κι από εδώ και πέρα δε θα ξανανέβεις σε μοτοσικλέτα». (Ακολουθούν 17 φρ.)·

- *δίνω μάθημα*, (για σπουδαστές) εξετάζομαι γραπτά ή προφορικά σε κάποιο μάθημα: «πρέπει να σκιστώ στο διάβασμα, γιατί την άλλη βδομάδα δίνω μάθημα»·

- *δίνω μαθήματα*, (για εκπαιδευτικούς), βλ. φρ. *παραδίνω μαθήματα*·

- *έμαθε το μάθημα απ' έξω* ή *το 'μαθε καλά το μάθημα* ή *το 'μαθε το μάθημα*, βλ. φρ. *ξέρει το μάθημα απ' έξω*·

- *έχω μάθημα*, **α.** (για μαθητές, σπουδαστές) πρέπει να παρακολουθήσω, να διδαχτώ ένα μάθημα κάποια συγκεκριμένη ώρα: «δεν μπορώ να 'ρθω αυτή την ώρα, γιατί έχω μάθημα». **β.** (για εκπαιδευτικούς) πρέπει να παραδώσω, να διδάξω ένα μάθημα κάποια συγκεκριμένη ώρα: «σε κλείνω τώρα, γιατί χτύπησε το κουδούνι κι έχω μάθημα»·

- *κάνω μαθήματα*, (γενικά) διδάσκω, διδάσκομαι: «κάνω μάθημα ορθοφωνίας || κάνω μαθήματα αγγλικών || κάνω μαθήματα οδήγησης || κάνω κάτι μαθήματα στον ανεψιό μου, γιατί είναι αδύνατος στα μαθηματικά»·

- *κάνω τα μαθήματά μου*, (για μαθητές) μελετώ, προετοιμάζομαι για την επόμενη σχολική μέρα: «αν δεν κάνεις τα μαθήματά σου, δεν έχει να πας πουθενά»·

- *μου 'γινε μάθημα (κάτι)*, απόκτησα πείρα από κάτι κακό που μου συνέβη, πράγμα που θα με βοηθήσει να αποφύγω κάτι παρόμοιο στο μέλλον: «δε θα ξαναπιώ τόσο πολύ, γιατί μου 'γινε μάθημα το προηγούμενο μεθύσι μου που με κουρέλιασε». (Λαϊκό τραγούδι: *κι έτσι αυτό το πάθημα να σου γίνει μάθημα*)·

- *ξέρει το μάθημα απ' έξω*, βλ. φρ. *το ξέρει καλά το μάθημα*·

- *παίρνω ένα μάθημα* ή *παίρνω ένα καλό μάθημα*, τιμωρούμαι παραδειγματικά είτε με αυστηρή επίπληξη είτε με ξυλοδαρμό: «πήγα να μαλώσω μαζί του, αλλά πήρα ένα καλό μάθημα που θα το θυμάμαι σ' όλη μου τη ζωή»·

- *παίρνω μαθήματα*, (γενικά) διδάσκομαι: «παίρνω μαθήματα της γαλλικής γλώσσας || παίρνω μαθήματα οδήγησης || παίρνω μαθήματα κολύμβησης»·

- *παραδίνω μαθήματα*, **α.** ενεργώ διδακτικά, λειτουργώ με τις πράξεις μου ως υπόδειγμα σε κάποιον ή κάποιους: «με την αξιοπρεπή στάση του τους παρέδωσε μαθήματα ήθους». **β.** (για εκπαιδευτικούς) παραδίνω σε μαθητές, σε σπουδαστές ιδιαίτερα μαθήματα: «απ' τα μαθήματα που παραδίνει σε διάφορους μαθητές, εξοικονομεί ένα δεύτερο μισθό»·

- *σ' αυτό το μάθημα ήμουν άρρωστος* ή *σ' αυτό το μάθημα έλειπα*, λέγεται χάριν αστεϊσμού ως δικαιολογία κάποιου, που αγνοεί κάτι: «α, δεν ξέρω τι ακριβώς έγινε, γιατί σ' αυτό το μάθημα ήμουν άρρωστος». Από τη συνηθισμένη δικαιολογία των μαθητών, όταν ο δάσκαλος τους πιάσει αδιάβαστους·

- *τα παθήματα μαθήματα* ή *το πάθημα μάθημα*, βλ. φρ. *ο παθός μαθός*, λ. *παθός*·

- *το ξέρει καλά το μάθημα*, **α.** είναι απόλυτα κατατοπισμένος γι' αυτά που πρέπει να πει κάπου, είναι πολύ καλά διαβασμένος, πολύ καλά δασκαλεμένος: «στο δικαστήριο τα 'πε πολύ ωραία, γιατί το 'ξερε καλά το μάθημα». **β.** έχει βρει έναν τρόπο για να δικαιολογείται πάντα: «βλέπω ξέρεις καλά το μάθημα, κάθε φορά που αργείς να 'ρθεις στη δουλειά!»·

- *το ξέρει το μάθημα*, βλ. φρ. *το ξέρει καλά το μάθημα*·

- το πάθημα μου έγινε μάθημα, βλ. λ. [πάθημα](#).

- του δίνω ένα μάθημα ή του δίνω ένα καλό μάθημα, τον τιμωρώ παραδειγματικά είτε με αυστηρή επίπληξη είτε με ξυλοδαρμό: «μου 'κανε συνεχώς τον έξυπνο, αλλά του 'δωσα ένα καλό μάθημα που θα το θυμάται σ' όλη του τη ζωή». (Λαϊκό τραγούδι: δεν ήξερες Μπενίτο μου το τι θα πει Ελλάδα, **σου δώσαμε ένα μάθημα** και πήρες την κρυάδα).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας